

היבטים לשוניים בפרשת ויחי סט

דקדוקי קריאה מילים וטעמים בפרשת ויחי ובהפטרה, ובראשון של שמות.

מילים שר"ו ההיפוך לעתיד הפכה למלרע: **וְשִׁכַבְתִּי וְהַפְטֵרָה וְחִזְקָתָ וְשִׁמְרָתָ וְיַדְעָתָ וְהוֹרְדָתָ**

מז ל **אָעֲשֶׂה**: העי"ן בחטף סגול כן הוא במדויקים.

מז לא **הַשְּׁבַעָה לִי וַיִּשְׁבַּע לִּי**: שני לשונות השבועה כאן הן מלרע, ומוטעמות בטעם מפסיק.

מח ו **וּמוֹלְדָתָי אֲשֶׁר-הוֹלְדָתָי**: הדלת"ן בשוא נח¹

מח ז **מִתָּה**: ההטעמה במ"ם. כדי למנוע טעות – בחלק מהחומשים סימנו תלישא גם במ"ם²

מח ט **אֲשֶׁר-נָתַן-לִי... קָחֶם-נָא**: געיה בנו"ן ובקו"ף בהתאמה. **וְאֶבְרַכְּכֶם**: הכ"ף בצירי והרי"ש בשווא נע.

מח יד **שִׁבְלִי**: ש"ן שמאלית

מח טו **וַיְבַרְךָ**: במלעיל והרי"ש בסגול.

מח טז **וַיִּקְרָא**: וא"ו החיבור מנוקדת בשווא

מח יט **יְהִי-לְעַם**: געיה ביו"ד הראשונה ודגש חזק בלמ"ד מדין דחיק. **וְזָרְעוּ יְהִי מְלֵא-הַגּוֹיִם**: טעם טפחא בתיבת

וְזָרְעוּ

מח כ **בָּךְ**: הבי"ת בטעם רביע, אין להשגיח בגרשיים של קורן. **יִשְׁמְךָ**: המ"ם בשוא נע כי הש"ן בחירק מלא³

מח כב **וְאָנִי**: בגרשיים. לא להשגיח ברביע של קורן. **שְׁכֶם אֶחָד**: האל"ף והחית בפתח.

מט ג **בְּכָרִי אֶתָּה**: שתיהן במלעיל. **וַיִּתֵּר עָזוֹ**: העי"ן בקמץ ולא בחולם!

מט ו **תִּתַּד**: מלרע הטעם בחי"ת. **הָרְגוּ אִישׁ**: טעם נסוג אחור לה"א. **עֲקְרוּ-שׁוֹר**: דגש חזק בקו"ף לתפארת הקריאה.

מט ט **מִטָּרְף בְּנֵי עֲלִיתָ**: טעם טפחא בתיבת **מִטָּרְף**

מט י **מִיְהוּדָה**: מ"ם בחירק מלא, אין לבטא שווא ביו"ד. **יִקְהָת**: דגש חזק בקו"ף לתפארת הקריאה

מט יג **יָמִים**: יש להדגיש את המ"ם להבדיל מרבים של יום: יום/ימים – ים/ימים.

מט יז **עֲקְבֵי-סוֹס**: דגש חזק בקו"ף לתפארת הקריאה

מט כ **מִעֲדֵנֵי-מֶלֶךְ**: העמדה קלה במ"ם הראשונה למנוע הבלעת העי"ן החטופה

מט כג **וַיִּמְרָרְהוּ**: היו"ד בשווא נח ורי"ש ראשונה בשווא נע

מט כד **אֲבִיר**: הבית רפה ללא דגש.

מט כה **וַיַּעֲזְרֶךָ**: עי"ן בשוא נח, זי"ן בשוא נע, כ"ף סופית דגושה. יש להיזהר מתופעת 'הדבקי' בקריאת פסוק זה, דהיינו,

לתת רווח בין מילים שהברה עלולה להיבלע ביניהן למשל: מאל // אביך; שמים // מעל וכד'. **וַיְבַרְכֶךָ**: רי"ש בשווא נע וכ"ף

סופית דגושה

מט כז **יִטְרָף**: הרי"ש בקמץ רחב⁴. **יֹאכַל עֵד**: טעם נסוג אחור ליו"ד

מט ל **אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי-מִמְרָא**: המרכא במילה **אֲשֶׁר**⁵

מט לג **וַיֵּאָסֶף**: במלעיל

נ ב **הַרְפָּאִים**: הפ"ה בשווא נע בניגוד להרגל.

¹ יש משתבשים לקרוא וּמוֹלְדָתָי והפכו את השוא הנח לנע [בקריאת סגול] ואת הנע לנח!

² מעניין, שגם בתנ"ך ברויאר ודויתן ובר-אילן שנמנעים מסימון כפול של תלישא ושאר הטעמים המסומנים בראש המילה או בסופה – כאן מסמנים תלישא גם על המ"ם.

³ כלומר התנועה הגדולה של החירק. הובהר כאן כמה פעמים כי הכתיב המופיע במקרא כשהוא חריג מבחינה דקדוקית אינו קובע אם זו תנועה גדולה או קטנה.

⁴ לו היתה המילה יטרף מוקפת לזו הבאה אחריה, היינו דנים אותו בקמץ חטוף.

⁵ בדפוס ונציה בטעות המרכא במילה פְּנֵי.

נ ז וְכָל זִקְנֵי אֶרֶץ-מִצְרָיִם: טפחא בתיבה וְכָל

נ יד קִבְרוּ: הקו"ף בקמץ קטן

נ יז אָנָּא: מלרע, הטעם בנו"ן! יש העמדה מעטה גם באל"ף.

נ כא וַיִּנָּחֵם: במלרע⁶

נ כד וְאֱלֹהִים: האל"ף כלל אינה נשמעת. וְהַעֲלָה: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת העי"ן החטופה, בדומה לו גם בפסוק
הבא וְהַעֲלֵתֶם

הפטרות ויחי מלכים א ב:

ב ג וְעִדּוּתָיו: הדל"ת בשוא נע והוי"ו נקראת בחולם, במבטא "ישראל": Ve'edevotav

ב ה אֲשֶׁר-עָשָׂה לִי: טעם קדמא נסוג אחור לעי"ן. וְבִנְעָלוֹ: אע"פ שיש געיא (מתג) בוי"ו – הבי"ת בשוא נח!

ב ז בְּבִרְחֵי: בי"ת שנייה בקמץ קטן

ב ח קִלְלָנִי: געיה בקו"ף ושוא נע בלמ"ד. וְאֶשְׁבַּע: טעם קדמא בשי"ן והעמדה קלה בבי"ת

ראשון של שמות:

א ג יִשְׁשַׁכֶּר: כבר כתבנו בפרשיות ויצא-וישלח לקרוא יִשְׁכָּר והשי"ן השנייה כאילו אינה קיימת.

א י הָבָה נְתַחֲכֶמָה: הנור"ן רפויה.

א יא רַעַמְסֵס: העי"ן בפתח והמ"ם בשוא נח. במקומות האחרים העי"ן בשוא נח והמ"ם בשוא נע.

א טו יח כ לְמִלְדָּת לְמִלְדָּת לְמִלְדָּת: השוא במ"ם נח למרות הגעיא בלמ"ד⁷.

א טז וַחֲיָה: מלעיל, הטעם בחי"ת והיו"ד רפויה ללא דגש. המילה כולה בקמץ.

א יז וַתִּירָאֵן: האל"ף נחה אינה נקראת כאילו כתוב וַתִּירָן מי שקורא את האל"ף ותראינה עובר למשמעות ראייה

⁶ בשונה מזולתו בפרשת כי תישא, שם מילה שונה לחלוטין, וַיִּנָּחֵם. אצלנו במובן של נחמה ושם של חרטה

⁷ תנ"ך ברויאר מוסד הרב קוק עמ' תד.